

14 ביוני 2017

לכבוד
השופט (בדימ') יוסף שפירא
מבקר המדינה
ירושלים
באמצעות דוא"ל

שלום רב,

הנדון: עיכוב במתן תמיכות מינהל התרבות

אני פונה אליך בשם פורום מוסדות תרבות ואמנות בישראל (להלן: הפורום) ובשם איגוד יושבי הראש של ההנהלות הציבוריות של מוסדות התרבות (להלן: האיגוד) בתלונה על עיכובים שיטתיים הנמשכים במשך שנים רבות בקבלת החלטות בדבר תמיכות מינהל התרבות לפי סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985 ובחלוקת כספי התמיכות. כפי שיפורט להלן, אף על פי שמשרד האוצר קבע נהלים מחייבים ביחס ללוחות הזמנים לקבלת החלטות ולחלוקת כספי התמיכה, מינהל התרבות שבמשרד התרבות והספורט אינו עומד (ונראה שאף אינו עושה כל מאמץ לעמוד) בלוחות זמנים אלה.

אך ראשית, כמה מילים על הגופים שבשם אני פונה. הפורום הוא עמותה המאגדת למעלה ממאה מוסדות וגופי תרבות ואמנות בישראל, שרובם נתמכים על ידי מינהל התרבות. האיגוד הוקם לפני כשנתיים, לצד פורום מוסדות תרבות ואמנות בישראל, על מנת לקדם יחד עם הפורום נושאים משותפים לעולם התרבות כגון: המאבק על הגדלת תקציב התרבות, שמירה על חופש הביטוי והיצירה, שיפור הדיאלוג עם הממשלה ובמיוחד משרד התרבות. החברים באיגוד הם יושבי הראש של ההנהלות הציבוריות וכולם אנשי ציבור או אנשי עסקים הפועלים בהתנדבות ובמסירות לקידום המוסד בראשו הם עומדים.

בשנים האחרונות אנחנו עדים להרעה משמעותית בתפקוד של מינהל התרבות בכלל, ובכול הנוגע לתהליך התמיכה במוסדות נתמכים, לרבות אלה שבראשם אנו עומדים, בפרט. לצערנו הרב פניות של המוסדות באופן ישיר מצד אחד, ומצד שני פניות חוזרות ונשנות של הפורום לא הביאו לשיפור המצב וההתנהלות של משרד התרבות, ולכן אנו נאלצים לבקש את התערבות משרדך לבדיקת העניינים שלהלן.

לפי נוהל משרד האוצר, שכותרתו "נוהל להגשת בקשות לתמיכה מתקציב המדינה ולדיון בהן לפי חוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985", יש להתחיל בדיון בבקשות לתמיכה ביום 1 בינואר בכל שנה ולסיימו עד יום 1 במרץ. סעיף 6(ז) לנוהל האמור קובע:

"ועדת התמיכות תחל בדיוניה לא יאוחר מיום 1 בינואר של השנה שבעדה מבוקשת התמיכה ותחליט בבקשות לא יאוחר מיום 1 במרס של אותה שנה ואם התקבלו מסמכים באיחור כאמור בסעיף קטן (ה)(1) – לא יאוחר מיום 7 במרס של אותה שנה; התקיימו נסיבות בלתי צפויות מראש או בנושאים אשר מעצם טיבם לא ניתן להחליט בבקשות במועד האמור, תדווח על כך ועדת התמיכות לחשב הכללי ולשר הממונה על סעיף התקציב, ותפרסם הודעה בדבר האיחור בהחלטה בבקשות באתר האינטרנט של המשרד; ועדת התמיכות רשאית להחליט על העברות כספים, כמתחייב מן האמור לא יאוחר מיום 30 ביוני של אותה שנה; לא תינתן תמיכה מאת משרד אלא לאחר שהבקשה לתמיכה אושרה בוועדת התמיכות." (ההדגשות הוספו).

למרות הוראות הנוהל, במועד הנוכחי, אמצע חודש יוני, גופי התרבות עדיין לא קיבלו הודעה על גובה התמיכה בהם.

יצוין, שבהתאם לנוהל ועדת התמיכות של משרד התרבות רשאית לאשר למוסדות שנתמכו בשנת התקציב הקודמת מקדמה על חשבון התמיכה. אלא שבכך אין כדי לפתור את הבעיה שנוצרת בגין העיכוב בקבלת החלטות בדבר תמיכות וחלוקת כספי התמיכה. ראשית, המקדמות ניתנות על בסיס גובה התמיכה שניתנה בשנת התקציב הקודמת, ואינן מהוות אינדיקציה לגובה התמיכה בשנה שבה הן ניתנות. לפיכך, הן אינן מאפשרות תכנון תקציבי. שנית, חלק מהמוסדות לא קיבלו

מקדמות או קיבלו מקדמות נמוכות הגורמות להם לקשיים תזרימיים. מעבר לכך, המשמעות של המצב הנוכחי היא שהגופים נאלצים באמצע השנה לעסוק בעדכון ואישור מחדש של תקציביהם.

מדובר בבעיה שמתעוררת לא רק השנה אלא בכל שנה. ועדת התמיכות של משרד התרבות אינה עומדת אף פעם בלוחות הזמנים הקבועים בנהל, ועושה רושם שהיא גם לא מנסה לעמוד בלוחות הזמנים הללו. הדבר מקשה על תכנון מראש ופוגע במוסדות וביוצרים בכל התחומים. מדובר בנושא שיש להתייחס אליו בצורה עקרונית כדי להפסיק את ההפרה הקבועה של נוהל משרד האוצר על ידי משרד התרבות והספורט

בהקשר זה יש לציין, שלמרות סיווגה של ההוראה כ"נוהל", אין מדובר בהנחיה מינהלית גמישה המותירה למשרד התרבות שיקול דעת לסטות ממנה, אלא בתקנה בת פועל תחיקתי. זאת משום שמדובר בנוהל שסעיף 3א(ו) לחוק יסודות התקציב מחייב את שר האוצר להתקינו, ושסעיף 3א(ז) לחוק מחייב את פרסומו ברשומות, ומשום שמדובר בנוהל שחלה על ציבור בלתי מסוים.

שנת 2016 הייתה השנה הגרועה בכול הקשור למתן התמיכות לגופי התרבות. רוב גופי התרבות קיבלו את ההודעה על גובה התמיכה בסוף השנה, וכמעט כולם סבלו ממקדמות נמוכות שהגיעו במועדים מאוחרים וגרמו לקשיים תזרימיים קשים. דוגמא לפגיעה היא קיום של אחד הפסטיבלים הגדולים והוותיקים ללא ידיעה מה התמיכה שלו בשנה האמורה וללא תקציב על מנת לעמוד בהתחייבויות שלו.

משרד התרבות והספורט התחייב לשפר את הנהל ולקדם רפורמה, שהוסכמה בינו לבין אגף החשב הכללי, אגף התקציבים באוצר והמוסדות. הרפורמה נדונה בפירוט בשנתיים האחרונות וקיבלה גיבוי ממנכ"ל משרד התרבות והספורט במפגשים ושיחות עם הצדדים ולמרות זאת עד למועד זה עדין לא נעשה דבר לקידום הרפורמה.

מעבר לכך, ישנם תחומים שבהם במשך שנים חולקו כספי התמיכות מבלי שנקבעו תבחינים, ובשלב זה כלל לא מחולקים בהם כספי תמיכה.

לאור האמור נבקשך לקבוע כי מינהל התרבות אינו עומד באמות המידה הקבועות בדין לחלוקתן של תמיכות.

בכבוד רב

איתמר גורביץ
פורום מוסדות תרבות ואמנות בישראל